

ИЗВОД ИЗ ПЛАНА

Усклађивање просторног плана општине са одредбама закона о планирању и изградњи ("Сл.гл.РС" број 79/09)

Заштита природе и природна добра

Због специфичног положаја Параћина, делатности којима се становништво претежно бави, као и због значајног развоја привреде и саобраћајне инфраструктуре републичког значаја на територији општине, неопходно је резервисати просторе са наменом заштите природних ресурса (шума, водотока, земљишта, флоре и фауне), очувањем квалитета животне средине и дефинисаним коришћењем за рекреацију становништва у природи. У том контексту потребно је обратити пажњу на:

- просторе дефинисане као изворишта водоснабдевања;
- све веће шумске комплексе, без обзира на власништво;
- подручје које гравитира Јухору (падине Јухора);
- подручје Кучајских планина;
- подручје планине Баба;
- шире подручје превоја Честобродица;
- обале и приобаља река: подручје В. Мораве, укључујући остатке меандара и влажних станишта; подручје Грзе (посебно изворишни део); подручје Црнице (од Благе Марије узводно);
- подручја постојећих излетишта (језеро Буљанка и др.);
- сва стара, посебно храстова стабла, као и групе стабала;
- просторе око споменика културе и њихове заштићене околине;
- просторе у непосредној околини градског насеља Параћин (Карађорђево брдо, Чукара, Главица);

За сва напред наведена подручја значајно је утврдити мере уређења, коришћења и заштите, односно прилагодити планирану намену простора и делатности концепту одрживог развоја, који подразумева заштиту ресурса (вода, земљишта, шума) и генерално, заштиту биодиверзитета.

У досадашњим истраживањима и приликом еколошке валоризације, евидентирано је више локалитета различитих карактеристика, које би требало на основу одговарајућих закона, ставити под посебан режим коришћења и уређења.

Резервати природе:

- Пештерац - локалитет се налази између стране Пештерац и Срнећег брда, на надморској висини од око 800 м. Карстна висораван. Предвиђа се препуштање спонтаном развоју постојеће вегетације без било какве мелиорације.
- Под Магарачким врхом - страна између Магарачког врха и [иљато]г врха, на надморској висини од око 860 м и на западној експозицији, неправилно разуђена, са плитким вртачама и уздигнућима типа ниских неправилних гребена. Добро очуване букове шуме. Предлаже се издвајање минималне еколошки оправдане површине као природни резерват са строгим режимом.
- Видовачки кључ - део десне стране корита Велике Мораве, на надморској висини од око 125 м. Предлаже се за научно истраживачки природни резерват, с тим да се на издвојеној површини не смеју вршити никакве антропогене промене и да има бити препуштен спонтаној природној сукцесији.

- Старо Моравиште-Корман - остатак некадњег меандра Велике Мораве, а сада мочварно-ритска до влажно-шумска површина, на надморској висини од 126-126 м. Представља тзв. мртвају или стајачу. "Старо Моравиште" има велики природно-историјски значај и представља објект научног проучавања. Предлаже се за научно-истраживачки резерват, што повлачи за собом избегавање сваке битније антропогене промене, а коришћење било које компоненте на начин и у обиму који неће довести до ометања спонтаног природног развоја животне заједнице и њеног станишта.
- Извориште (врело) Грзе - изразити пример богатог карстног врела као изворишта бистре планинске реке. Предлаже се строга заштита самог изворишта (врела) као природног споменика и заштита непосредне околине као строгог природног резервата.
- Под Горњим пољем - средње нагнута брдска страна у рејону између Бошњана и Главице на надморској висини од 220-230 м. На источно до југозападној експозицији представља секундарно насталу суву травну заједницу шумско-жбунасто-травну заједницу полустепског типа. Предлаже се научно-истраживачки резерват у циљу проучавања степских и полустепских врста овог дела наше земље и праћења природне, спонтане ресурекције и изворне ороклиматогене шумске заједнице и заштите присутних значајних полустепско-степских флорних елемената.
- Код Парлога - шумска шикара пунијег склопа на недеградираном станишту, а предлаже се за научно-истраживачки резерват, у циљу систематског праћења могућности спонтане реконструкције (ресурекције) веома деградиране изворне састојине брдских лишћара у условима загарантованог престанка деловања антропогеног деградационог фактора.
- Изнад Бошњана - локалитет са активним клизиштима и ексцесивном ерозијом. Предлаже се за научно-истраживачки резерват.
- Смрданска коса са надморском висином 743м која се простира до Кошућег врха која поседује сличне особине као Пештераци Магарачки врх.
- **Споменици природе:**
- У оквиру врсте "споменици природе" предност се даје геоморфолошким знаменитостима, т.ј. њиховој заштити кроз резервате природе, или заштиту предела посебних природних одлика. Посебно се истичу видиковци. Видиковци су она места са којих се пружају шири видици на околне природне и створене вредности карактеристичне за овај предео. Због тога се предлажу следећи локалитети, да се издвоје и прогласе за заштићене објекте у овој врсти заштите: Црни врх, Шиљати врх, Голо врче, Магарачки врх, Јаворачки врх, Дебело брдо, Тисин врх, Самарњача, Масни камен, Кошући врх, Вршиљак, Јанков врх, Чукара, Томин врх, Хајдучки камен, Баба, Крстата стена на граду Петрусу испод које је пећина. Што се тиче појединачних стабала или групе стабала, треба издвојити сва стара, а посебно храстова стабла, као што је лужњак у Сикирици.

Парк шуме:

Парк шуме су природне или засађене шуме са израженим естетским и пејзажним вредностима које би требало да превасходно служе за одмор и рекреацију. На територији општине Параћин предлаже се проглашење локалитета за Парк шуме:

- Вавило - треба јој дати статус мање парк-шуме за туристички одмор непосредно близу раскршћа комуникација које ће имати све већи, посебно туристички значај. Потребно је спровести неопходне мере уређења ("шумски ред").

Предела посебних природних одлика:

- Део венца и обронци планине Бабе - на овом масиву има и неколико лепих видиковаца. Део овог предела требало би да чини и епигенетска сутеска Грзе у кречњачком камаљу Илиници код села Лешја.
- Подручје непосредног сливног периметра Црнице у делу од кривине испод Горуновца до доњег дела села Забрега - режим заштите обухвата одржање постојеће вегетације и третирање вегетацијског покривача као строго заштитне шуме; уздржавање од експлоатације шуме само локалну строго санитарну сечу појединачних примерака; примену мера ресурекције шуме и обнове путем уношења одговарајућих дрвенстих и жбунастих врста. Простор Суваче треба заштитити као геоморфолошки споменик.
- Клисуре Суваје - предлаже се за стављање под строгу заштиту у циљу заустављања и спречавања деградационих процеса вегетације и подлоге.
- Троглан-бара - локалитет између Дебелог брда, Мале Брезовице и Полома, на север-северозападној граници подручја општине. Секундарно настала травна површина на рачун искрчене букове шуме. Излетиште и као ткиво треба да има обезбеђен одговарајући режим заштите који ће обезбедити неопходне услове за несметани туризам и рекреацију.
- Врело Црнице - са непосредном околином као природни објект, од посебног је значаја и под посебном заштитом. Овом простору припада и део насеља Сисевац, са статусом бањско-туристичког места и одговарајућим режимом заштите човекове животне и радне средине.
- Део клисурасте долине реке Црнице североисточно од села Забрега - још увек асоцира слику природних услова који су били пресудни за избор места за градњу манастира. Стога се тај део клисуре мора сматрати као неодвојиви део, односно природни амбијент споменичког ансамбла. Предлаже се да се одговарајући део клисуре по дужини тока Црнице који ће се накнадно одредити, а у висини обала до коте од 400 м н.м. са леве, односно до 300 м н.м. са десне стране реке, издвоји и прогласи за просторни меморијални природни споменик.
- Сливно подручје Велике и Мале Ђестобродице и део клисурасте долине Грзе - предлаже се за стављање под заштиту као подручје посебне природне лепоте и интересантности и као терен подложен ерозији.
- Изворишна челенка Мијовачког потока - под Дуговицом, северно од села Стубице. Активна рецентна јаружаста ерозија. Смиривање ерозије, реконструкције и ревитализације земљишног и вегетацијског система уз примену одговарајућих техничких и биолошких мера.
- Локалитет између Мале Брезовице и Пролома - рачвасте јаруге повремениог водотока, које имају карактер есцесивне ерозије и клизишта. Смиривања ерозије, реконструкције и ревитализације земљишног и вегетацијског система уз примену одговарајућих техничких и биолошких мера.
- Комплекс језера Буљанка - решењем о претходној заштити стављен је под заштиту као природно добро (Сл.гл.РС бр.55/97). Три језера настала ископом шљунка. Карактерише их висока температура воде и садржај органских супстанци (из процедурних вода депоније "Буљанка", пошто је тло шљунковито и високо пропустно), што доводи до забаривања (појачана еутрофикација језера). Неповољне микробиолошке карактеристике воде (у бактериолошком погледу вода је ван класе) стварају ризик по здравље људи, а вода је непогодна за било какву употребу (купање је потребно забранити). Мониторинг и мере санације спровести са циљем употребљавања локалитета за рекреацију. Ту се пре свега мисли на измештање депоније и постављање подземне бране, која би спречила комуникацију депоније и језера.

Заштитне зоне:

Повезивање природне и градитељске баштине у јединствену методску целину резултат је става да оне, само у својој међуусловљености и јединствености, могу да пруже стварну слику људског постојања на једној територији, па је неопходно да се и у процесу планирања обезбеди јединствена обрада ове материје. Ово подразумева идентификацију свих изворних средина које се могу заштитити, а представљају посебне природне вредности; утврђивање свих непокретних културних добара (НКД), без обзира на степен очуваности. Јединство природних и градитељских вредности посебно је значајно у две целине:

- Мала света гора (Петрушка) - комплекс манастира и предела посебних природних одлика уз реку Црницу.

- Сисевац - комплекс манастира, извора Црнице, рудника и насеља.

Резерват биосфере "Кучајске планине":

Према Просторном плану Републике Србије, на основу претходних истраживања и валоризација биће дефинисан статус, просторни обухват и режими заштите за Кучајске планине, које су у оквиру туристичке зоне II степена (централна зона), односно туристичке регије - Кучајске планине, са Бељаницом. Еколошком валоризацијом простора констатовано је да овај део општине представља и најочуванији, и са становишта заштите природе њен најатрактивнији део. На овом простору налази се и највећи број површина изузетних природних вредности које би требало заштитити. Досадашњи развој туризма на територији општине Параћин је усмерен ка локалитету Сисевац, а нарочито ка простору према врелу и дуж тока Грзе. Анализом природне и градитељске баштине, као и еколошком валоризацијом подручја одређена је она зона Кучајских планина на територији општине Параћин, која има посебне природне вредности и која се може искористити као рекреативно подручје.